

Конкуренція і монополія.

Тема 7. Конкуренція і монополія.

Програмна анотація.

- Конкуренція та її значення. Типи конкуренції.
- Монополізм, вплив монополій та економічні процеси.
- Антимонопольне законодавство.

Опорний конспект

1. Конкуренція та її значення. Типи конкуренції.

Конкуренція – це суперництво економічних суб'єктів за кращу реалізацію своїх економічних інтересів.

Конкуренція покупців може вестися шляхом:

- а) грошовими голосами;
- б) налагодженням особливих стосунків з розпорядниками блага;
- в) застосуванням особистих даних для одержання бажаного товару чи послуги.

Конкуренція продавців може вестися шляхом:

- а) використання цінових методів
- б) використання нецінових методів

Типи конкуренції :

- Чиста конкуренція
- Монополістична конкуренція
- Олігополія
- Чиста монополія

Типи конкуренції:

Чиста конкуренція

- численність учасників обміну (продавців, покупців);

- однотипна продукція;
- вільний доступ до ринку;
- вільний вихід з ринку;
- наявність певної інформації в учасників обміну.

Монополістична конкуренція

- відносно велике число невеликих виробників;
- продаж схожої, але не однотипної продукції;
- наявність в окремого виробника дуже обмеженого контролю над ціною;
- збереження можливості відносно легкого вступу до галузі нових виробників;
- різні угоди між конкурентами з питань обмеження конкуренції.

Олігополія

- нечисленність конкурентів;
- пропозиція диференційованих товарів;
- складність входження до галузі нових виробників;
- наявність стимулів до злиття.

Чиста монополія

- єдиний продавець;
- відсутність товарної диференціації;
- повний контроль продавця над цінами;
- дуже важкі умови входження в галузь нових підприємств.

2. Монополізм, вплив монополій та економічні процеси.

Монополія - це така ситуація, за якої кількість продуктів стає настільки малою, що кожен продавець у змозі впливати на загальний обсяг пропозиції та на ціну продукту, що реалізується.

Типи монополізму

- 1) монополізм виростає з конкуренції і базується на концентрації та централізації виробництва чи капіталу;

- 2) технологічний монополізм;
- 3) монополізм обумовлений диференціацією товарів;
- 4) інноваційний;
- 5) монополізм зумовлений необхідністю задовольняти, як потреби, як окремої людини, так і суспільства в цілому.

3.Антимонопольне законодавство.

Антимонопольна політика України

- Роздержавлення економіки
- Приватизація державних підприємств
 - Розвиток малого і середнього бізнесу

Монопольне становище суб'єкта господарювання

1. Суб'єкт господарювання займає монопольне становище на ринку товару, якщо:
 - а) на цьому ринку в нього немає жодного конкурента;
 - б) не зазнає значної конкуренції внаслідок обмежених можливостей доступу інших суб'єктів господарювання до закупівлі сировини, матеріалів, збуту товарів.
2. Монопольним вважається становище суб'єкти, якщо частка його товару перевищується 35%, якщо він не доведе, що зазнає конкуренції.
3. Монопольним становищем буде також вважатися таке, якщо частка його товару на ринку становить 35 або менше відсотків, але суб'єкт не зазнає конкуренції.
4. Кожен із двох чи більше суб'єктів господарювання займає монопольне становище на ринку товару, якщо стосовно певного виду товару між ними немає конкуренції.
5. Монопольним буде таке становище, якщо стосовно кількох суб'єктів господарювання виконуються такі умови: сукупна частка більше п'яти суб'єктів, яким на одному ринку належать найбільші частки, перевищує 70% - і при цьому вони не

доведуть, що стосовно них не виконуються умови частин четвертої ст.12 другого розділу Закону України „Про захист економічної конкуренції”.

Запитання :

1. Чому конкуренцію вважають необхідним елементом ринкових відносин?
2. Назвіть основні риси досконалої конкуренції.
3. Охарактеризуйте недосконалу конкуренцію.
4. Що таке монополія і які типи монополізму існують?
5. Що таке антимонопольне законодавство?
6. Хто відповідно до законодавства України, з суб'єктів господарювання займає монопольне становище на ринку товарів?

Рекомендована література:

- 1.Білик В.О. «Основи економічної теорії». – К. 2002 р.
2. Мочерний С.В. Економічна теорія: Посібник – К.: Видавничий центр „Академія”, 2002.
- 3.Основи економічної теорії: аспект: Політекономічний аспект: Підручник/Відп. ред. Г.Н. Климко. – 4-те вид, перероб. і доп. – К.: Знання – Прес, 2002.
- 4.Савченко А.Г., Пухтаєвич Г.О., Тітьонко О.М. Макроекономіка: Підручник. – К.: Либідь, 1999.
- 5.Сакс Дж.Д., Ларрен Ф.Б. Макроекономіка. Глобальний підход/Пер. с англ. – М.: Дело, 1996.

Коментарі